

Мигун Марина Дмитрівна

Аспірантка кафедри політичних наук та історії

Київський національний університет будівництва і архітектури (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-7505-7042>

e-mail: myhun.md@knuba.edu.ua

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Резюме

У межах спрямованості держави до європейської інтеграції важливим є дослідження взаємопов'язаних компонентів врегулювання політики децентралізації на вітчизняному рівні. Особливої актуальності зазначений вектор набуває в умовах воєнного стану, особливо потреба у комплексному аналізі та систематизації механізмів реалізації євроінтеграційного спрямування реформи, а також визначенні їхньої ролі у зміцненні інституційної та фінансової спроможності органів місцевого самоврядування.

У дослідженні акцентовано увагу на поєднанні внутрішньодержавних реформ із процесами європейської інтеграції, що передбачає гармонізацію нормативно-правової основи передачі повноважень, закріплення на законодавчому рівні фундаментальних основ демократизації та розвитку багаторівневого врядування.

Значну увагу приділено ролі міжнародного співробітництва, зокрема, в рамках ініціатив Європейського Союзу та Ради Європи, а також програмам повоєнного відновлення України. Доведено, що участь громад у міжнародних платформах обміну досвідом, сприяє підвищенню їх спроможності, залученню інвестицій та впровадженню кращих європейських практик управління. Визначено, в умовах воєнних викликів реформа децентралізації не втратила змістовності, а набула стратегічного значення, як інструменту забезпечення спроможності місцевого врядування, оперативності прийняття рішень на місцевому рівні.

Ключові слова: європейська інтеграція; децентралізація; місцеве самоврядування; воєнні виклики; антикорупційна політика; територіальні громади; міжнародне співробітництво.

Вступ

Після надання Україні статусу кандидата на членство в Європейському Союзі, євроінтеграційний вектор діяльності місцевої влади здобуває концептуальної значущості в умовах війни. Це зумовило посилення процесів подальшої адаптації реформи у відповідність до європейських нормативно-правових стандартів, а саме: Європейської хартії місцевого самоврядування. Попри досягнуті результати запровадження реформи, все ще зберігається низка невирішених питань, пов'язаних із забезпеченням її ефективної реалізації. Це в свою чергу актуалізує потребу у розробці дієвих механізмів підвищення інституційної та фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, а також гармонізації національного законодавства з європейськими підходами. У зв'язку з цим постає необхідність у науковому осмисленні та класифікації відповідних механізмів, спрямованих на забезпечення спроможності влади як ключового елементу політики децентралізації на регіональному та локальному рівнях у контексті європейської інтеграції.

Метою статті є систематизація механізмів забезпечення спроможності місцевих органів влади в умовах суспільно-політичних викликів.

Методи дослідження

Методологічне підґрунтя дослідження становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів: структурно-функціонального, системного, порівняльно-правового та інших. Структурно-функціональний метод дозволяє визначити критерії класифікації механізмів забезпечення спроможності територіальних громад, а системний метод — проаналізувати політику європейської інтеграції як цілісну систему взаємопов'язаних структурних елементів. Порівняльно-правовий метод використовується для оцінки відповідності українського законодавства вимогам Євросоюзу. Спеціальні політологічні методи забезпечують можливість розробки авторської моделі модернізації механізмів управління.

Результати дослідження

Питання наближення державної політики децентралізації до європейського простору наразі перебуває у фокусі уваги значної кількості науковців. Підвищений інтерес до цієї проблематики обумовлений насамперед воєнними викликами, що висвітлюють потребу в удосконаленні механізмів управління. З-поміж діячів, які досліджували реформу децентралізації у поєднанні з європейською інтеграцією в умовах війни, доцільно виокремити праці авторів, таких як: В. Цимбалюк [1], М. Бучин [2], В. Марчук

та В. Мельничук [3], О. Стемковська [4], О. Харченко [5]. У статті Г. Ортин використовує *результати дослідження* О. Брауна, в яких проаналізовано механізми реалізації політики децентралізації в країнах Центральної та Східної Європи [6, с. 33]. Про важливість реформи децентралізації у процесі євроінтеграції України — М. Горбатюк резюмує: «передача повноважень на місцевий рівень та впровадження європейських стандартів місцевого самоврядування дозволили Україні наблизитися до практик ЄС у сфері управління громадами (муніципалітетами), зміцнивши демократичні інститути та підвищивши прозорість управлінських процесів [7, с. 95].

У політологічному дискурсі М. Бучин зосереджує увагу на важливому, на нашу думку, аспекті, а саме на євроінтеграційному напрямку політики децентралізації, наголошуючи: «..на необхідності комплексного аналізу ролі Європейського Союзу як ключового актора, що системно впливає на впровадження реформи децентралізації, зокрема, у контексті забезпечення миру...» [2].

Отже, аналіз наукових праць свідчить про важливість досліджуваного напрямку, наступний етап якого полягає у пошуку дієвих механізмів забезпечення євроінтеграційного вектору реформування.

Можливість запозичення зарубіжного досвіду у сфері делегування владних повноважень лише підкреслює тісний взаємозв'язок між врегулюванням децентралізаційної політики та процесами адаптації повноважень громад на місцевому рівні. Проте, без чіткого плану зробити зазначену адаптацію більш гнучкою, буде вкрай складно. Оскільки вже зараз існують суперечливі аспекти імплементації європейських нормативів, які в умовах воєнного стану, набули ще більш вираженого характеру.

Зважаючи на ускладнення політичних дискусій навколо своєчасності реформи децентралізації, механізми підтримки євроінтеграційного спрямування охоплюють значний перелік, який доцільно систематизувати за певними критеріями, а саме: нормативно-правового забезпечення діяльності органів публічної влади, програми інвестиційно-фінансового спрямування, а також суспільно-політичного регулювання процесів європейської інтеграції.

Розглянемо класифікацію взаємопов'язаних механізмів забезпечення євроінтеграційного напрямку за функціональним призначенням:

1) Механізми нормативно-правового забезпечення. Механізми нормативно-правового забезпечення становлять базовий рівень реалізації реформи децентралізації та спрямовані на гармонізацію вітчизняного законодавства з європейськими стандартами місцевого самоврядування [8]. Їх практична реалізація відбувається через стратегічне планування державної політики, шляхом оновлення Державної стратегії регіонального розвитку

на 2021 – 2027 роки у 2024 р. [9], що відображає адаптацію національної політики сучасним викликам, зумовлених воєнним станом. Додатково у 2026 р. схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2026 – 2030 роки [10] засвідчує посилення інституційної спроможності держави та формування системного підходу до фінансового забезпечення реформи, що в сукупності підтверджує послідовність імплементації євроінтеграційних стандартів у сфері публічного управління.

2) Інвестиційно-фінансові механізми. Також слід сказати про значимість фінансової складової. В умовах збройної агресії посилюється потреба у інвестиційному сприянні розвитку територіальних громад та підвищенні ефективності їх управління. Реалізація євроінтеграційних ініціатив супроводжується активізацією міжнародного співробітництва, насамперед через запровадження підходів Ради Європи до муніципального партнерства (City to City Cooperation). Підтвердженням цього є участь українських громад та регіональних структур, а також функціонування програми (U-LEAD with Europe), діяльність якої спрямована на забезпечення спроможності місцевої влади та залучення фінансових інвестицій [11]. Інвестиційний механізм дозволяє планувати довгострокові проекти та реалізовувати стратегічні програми розвитку громад з перспективою запровадження й у період відновлення територій.

3) Механізми суспільно-політичного регулювання процесів європейського спрямування. Ключовою складовою даного механізму є закріплення основ демократизації на місцевому рівні. Відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принцип демократизації є одним із базових засад реформи. Він полягає у залученні громадян до участі процесу ухвалення рішень. Зазначений механізм, на нашу думку, має ґрунтуватися на дотриманні основоположних основ захисту прав і свобод людини, та, відповідно, їх залучення до діяльності органів на місцевому рівні.

Принцип субсидіарності, як і принцип демократизації, також забезпечують реалізацію механізму суспільно-політичного регулювання. У ході виконання вимог *Ukraine Facility* [12], за основу прийнятий відповідний законопроект, який передбачає чіткий розподіл повноважень органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади: проект Закону про засади розмежування та розподілу повноважень між рівнями публічного врядування № 14412 від 30.01.2026 року [13].

Значущим елементом організаційно-управлінського механізму є забезпечення прозорості діяльності органів управління, що передбачає відкритість ухвалення рішень, доступ до публічної інформації та посилення підзвітності місцевої влади. Варто акцентувати, що однією із законодавчих ініціатив, що підтверджує важливість дотримання прозорості у діяльності

органів місцевої влади, є ухвалений у листопаді 2025 року Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування», який передбачає проведення комплексу заходів по здійсненню державного нагляду за актами органів місцевого самоврядування [14]. Даний Закон здатний забезпечити окремі питання організаційно-управлінського механізму у відповідності до міжнародних умовностей.

Наступну групу становить комплекс механізмів, спрямованих на розвиток партнерського міжнародного співробітництва. У контексті *вступу* України до ЄС, міжнародна співпраця відіграє ключову роль, оскільки виступає інструментом налагодження міжмуніципальних зв'язків, залучення фінансових ресурсів та реалізації спільних проєктів. За результатами попереднього дослідження встановлено, що навіть в умовах воєнного стану процес децентралізації в Україні триває. Наша гіпотеза підтверджується низкою законодавчих ініціатив, зокрема, внесенням змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення прозорості діяльності органів місцевого самоврядування, а також ухваленням євроінтеграційного Закону України «Про міжнародне територіальне співробітництво України» [15, с. 437].

Інноваційні інструменти цифровізації виконують функцію провідника у модернізації механізмів суспільно-політичного регулювання. У постанові Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в умовах безпечових викликів і підготовки до набуття членства України в Європейському Союзі» від 12 грудня 2025 р. №1748 чітко визначено завдання реформи «...впровадження цифровізації, як ключового інструменту посилення ефективності, прозорості та автоматизації управлінських процесів» [16]. Водночас запровадження системи автоматизації електронних послуг може мати, як свої переваги, так і ряд недоліків. Це пояснюється тим, що процес електронного документообігу став більш уніфікованим, але разом з тим, він за сенсом містить й певні застереження, які полягають в ослабленні та поступовому витісненні ролі людського потенціалу.

Нагальним питанням залишається протидія корупційним викликам воєнного стану. Боротьба з корупцією є одним із найважливіших аспектів реформування публічного управління [6, с. 36]. У форматі дотримання механізму суспільно-політичного регулювання процесів європейської інтеграції, вважаємо за необхідне наголосити на врахуванні існуючих зарубіжних ідеологій антикорупційної політики. При існуючій загрозі воєнних чинників, назріває потреба у висвітленні ключових механізмів протидії виникнення службовим зловживанням. Завдяки розробки та запровадженню антикорупційних програм по безперешкодному функціонуванню

спеціалізованих органів, у нас виникає можливість формування нової моделі антикорупційної політики на шляху наближення України до ЄС.

Висновки

Єроінтеграційний вектор реформи децентралізації виступає структурним елементом формування як внутрішніх, так і зовнішніх складових державного управління. Ефективність децентралізаційної політики забезпечується не уніфікованими інструментами, а їхньою комплексною та взаємопов'язаною дією в межах нормативно-правового, інвестиційно-фінансового, суспільно-політичного, організаційно-управлінського, комунікаційного, інформаційного та антикорупційного механізмів. З'ясовано, що розширення співпраці місцевого самоврядування у процесах повоєнного відновлення, розвиток міжнародного партнерства та впровадження фінансових інструментів підтримки громад посилюють роль стандартів ЄС як ключового орієнтира модернізації. В умовах повномасштабної війни реформа децентралізації трансформується у напрямі посилення інституційної спроможності територіальних громад та підвищення ефективності ухвалення рішень на місцевому рівні.

Список посилань

1. Цимбалюк В. І. Перспективи розвитку місцевого самоврядування в Україні у контексті наслідків російської військової агресії та завдань євроінтеграції. Національні інтереси України. 2024. № 4 (9). С. 485-495. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-4\(9\)-485-495](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-4(9)-485-495). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/22459/22429> (дата звернення: 12.04.2026).
2. Бучин М. А. Вплив Європейського Союзу на розвиток децентралізації влади в Україні. Український політико-правовий дискурс. 2026. № 22. С. 1 – 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19965869>. URL: <https://ppdnz.com.ua/index.php/home/article/view/673/570> (дата звернення: 22.05.2026).
3. Марчук В., Мельничук В. Стан інтеграції європейського досвіду у функціонуванні системи місцевого самоврядування України. Регіональні студії. 2022. № 31. С. 117 – 124. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2022.31.6>. URL: <https://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/31/6.pdf> (дата звернення: 12.04.2026).
4. Стемковська О. І. Особливості імплементації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації: дис. ... 23.00.02 — політичні інститути та процеси. Львів: Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2021. 235 с.
5. Харченко О. А. Формування та реалізація державної політики регіонів в умовах вступу до Європейського Союзу. Вчені записки

- ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2025. С. 79 — 84. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2025.4/14>. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2025/4_2025/16.pdf (дата звернення: 12.04.2026).
6. Ортіна Г. Євроінтеграція як інструмент реформ у сфері публічного управління після війни. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки) 2025. № 1(54). С. 33-40. DOI: [10.32782/2519-884X-2025-54-4](https://doi.org/10.32782/2519-884X-2025-54-4).
 7. Горбатюк М. Вплив реформи децентралізації на консолідацію суспільства та зміцнення державної єдності України. Політичні дослідження/ Political Studies. 2023. 1 (9). С.95 — 115. DOI: <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2025-1-5>. URL: <http://pd.ipiend.gov.ua/article/view/334277/323250> (дата звернення: 12.04.2026).
 8. Козіна В., Кошелюк М., Поп'юк Р. та ін. Міжнародне муніципальне партнерство: методичні рекомендації. Рада Європи. 2022. 128 с. URL: <https://rm.coe.int/metodychni-rekomendatsii-partnerstvo-2022-2-/1680aedfd8> (дата звернення: 12.04.2026).
 9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 — 2027 роки» від 13 серпня 2024 р. № 940. URL: <https://surl.li/kjjsbj> (дата звернення: 12.04.2026).
 10. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2026 — 2030 роки та затвердження операційного плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2026 р. № 217-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217-2026-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.04.2026).
 11. U-LEAD with Europe. Офіційний, веб сайт. URL: <https://u-lead.org.ua/> (дата звернення: 12.04.2026).
 12. 12.Ukraine Facility. Програма фінансової підтримки. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua> (дата звернення: 12.04.2026).
 13. Проект Закону про засади розмежування та розподілу повноважень між рівнями публічного врядування № 14412 від 30.01.2026 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69554> (дата звернення: 12.04.2026).
 14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування: Закон України від 05.11.2025 р. №

4677-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4677-20#Text> (дата звернення: 12.04.2026).

15. Мигун М. Д. Особливості політики децентралізації під час воєнних викликів. *Держава і право*. 2025. № 98. С. 435-443. DOI: 10.33663/1563-3349-2025-98-435. URL: <https://derzhava-i-pravo.com.ua/articles/98-435.pdf> (дата звернення: 27.04.2026).
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в умовах воєнного стану і підготовки до набуття членства України в Європейському Союзі» від 12 грудня 2025 р. № 1748. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1748-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.04.2026).

References:

1. Tsymbaliuk, V. I. (2024). Perspektyvy rozvytku mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini u konteksti naslidkiv rosiiskoi viiskovoi ahresii ta zavdan yevrointehratsii. *Natsionalni interesy Ukrainy*, 4(9), 485 – 495. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-4\(9\)-485-495](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-4(9)-485-495).
2. Buchyn, M. A. (2026). Vplyv Yevropeiskoho Soiuzu na rozvytok detsentralizatsii vlady v Ukraini. *Ukrainskyi polityko-pravovyi dyskurs*, 22, 1 – 16. <https://doi.org/10.5281/zenodo.19965869>.
3. Marchuk, V., & Melnychuk, V. (2022). Stan intehratsii yevropeiskoho dosvidu u funktsionuvanni systemy mistsevoho samovriaduvannia Ukrainy. *Rehionalni studii*, 31, 117 – 124.
4. Stemkovska, O. I. (2021). Osoblyvosti implementatsii yevropeiskyykh standartiv u diialnist orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini v umovakh detsentralizatsii (Doctoral dissertation, Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka).
5. Kharchenko, O. A. (2025). Formuvannia ta realizatsiia derzhavnoi polityky rehioniv v umovakh vstupu do Yevropeiskoho Soiuzu. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Publichne upravlinnia ta administruvannia*, 79 – 84. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2025.4/14>.
6. Ortina, H. (2025). Yevrointehratsiia yak instrument reform u sferi publichnoho upravlinnia pislia viiny. *Zbirnyk naukovykh prats TDATU imeni Dmytra Motornoho (ekonomichni nauky)*, 1(54), 33 – 40. [10.32782/2519-884X-2025-54-4](https://doi.org/10.32782/2519-884X-2025-54-4).
7. Horbatiuk, M. (2023). Vplyv reformy detsentralizatsii na konsolidatsiiu suspilstva ta zmitsnennia derzhavnoi yednosti Ukrainy.

- Politychni doslidzhennia / Political Studies, 1(9), 95 – 115. <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2025-1-5>.
8. Kozina, V., Kosheliuk, M., Popiuk, R., et al. (2022). Mizhnarodne munitsypalne partnerstvo: metodychni rekomendatsii. Rada Yevropy. <https://rm.coe.int/metodychni-rekomendatsii-partnerstvo-2022-2-/1680aedfd8> (date of access: 12.04.2026).
 9. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024, August 13). Pro vnesennia zmin do Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021 – 2027 roky No. 940. <https://surl.li/kjjsbj> (date of access: 12.04.2026).
 10. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2026, February 25). Pro skhvalennia Stratehii reformuvannia systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy na 2026 – 2030 roky ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii No. 217-r. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217-2026-%D1%80#Text> (date of access: 12.04.2026).
 11. U-LEAD with Europe. Ofitsiyni vebsait. URL: <https://u-lead.org.ua/> (date of access: 12.04.2026).
 12. 12.Ukraine Facility. Prohrama finansovoi pidtrymky. <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua> (date of access: 12.04.2026).
 13. Verkhovna Rada of Ukraine. (2026, January 30). Proiekt Zakonu pro zasady rozmezhuвання ta rozpodilu povnovazhen mizh rivniamy publicznego vriaduvannia No. 14412. <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69554> (date of access: 12.04.2026).
 14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025, November 5). Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia zakonnosti ta prozorosti v diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia No. 4677-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4677-20#Text> (date of access: 12.04.2026).
 15. Myhun, M. D. (2025). Osoblyvosti polityky detsentralizatsii pid chas voiennykh vyklykiv. Derzhava i pravo, 98, 435 – 443. [10.33663/1563-3349-2025-98-435](https://doi.org/10.33663/1563-3349-2025-98-435).
 16. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025, December 12). Deiaki pytannia reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v umovakh voiennoho stanu i pidhotovky do nabuttia chlenstva Ukrainy v Yevropeiskomu Soiuzi No. 1748. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1748-2025-%D0%BF#Text> (date of access: 12.04.2026).

Maryna Myhun

*Postgraduate student Department of political science and history
Kyiv national university of construction and architecture (Kyiv, Ukraine)*

<https://orcid.org/0000-0001-7505-7042>

e-mail: myhun.md@knuba.edu.ua

**EUROPEAN INTEGRATION VECTOR OF DECENTRALIZATION
REFORM: ENSURING MECHANISMS**

Abstract

Within the framework of the state's orientation towards European integration, it is important to study the interrelated components of the regulation of decentralization policy at the domestic level. This vector becomes particularly relevant in conditions of martial law. The need for a comprehensive analysis and systematization of the mechanisms for implementing the European integration direction of the reform is becoming more urgent, as well as determining their role in strengthening the institutional and financial capacity of local governments.

The study focuses on the combination of domestic reforms with the processes of European integration, which involves harmonizing the regulatory framework for the transfer of powers, consolidating at the legislative level the fundamental foundations of democratization and the development of multi-level governance.

Considerable attention is paid to the role of international cooperation, in particular, within the framework of initiatives of the European Union and the Council of Europe, as well as to post-war reconstruction programs in Ukraine. It has been proven that the participation of communities in international platforms for the exchange of experience contributes to increasing their capacity, attracting investments and implementing the best European management practices. It is determined that in the conditions of military challenges, the decentralization reform has not lost its content, but has acquired strategic importance as a tool for ensuring the capacity of local governance and the efficiency of decision-making at the local level.

Keywords: european integration; decentralization; local self-government; military challenges; anti-corruption policy; territorial communities; international cooperation.

Надійшла до редакції/ Received: 22.03.2026

Прорецензовано/ Revised: 08.04.2026

Прийнято до друку/ Accepted: 24.05.2026